

Nehány szó a tanító-egyletekről.

(A kolozs-dobokamegyei néptanítók egylete megalakulása alkalmából).

Folyó évi november hó 3- és 4-ik napjain egy érdekes nevelésügyi mozgalomnak volt színhelye városunk, a midőn a nevezett egylet alakuló-gyűlését itten megtartotta.

Valódi öröm volt lelkünknek, hogy tapasztalhattuk, hogy azok, a kiknek a haladás legszentebb kötelességök már csak azért is, mert ha ők nem haladnak, mást is maradásra kárhozattak: tanítóink fontolgatni s érteni kezdik e nagy felelősséggel járó elhivatásukat, s egész örömmel és lelkesültséggel igyekeznek tömörülni önmivelésök s az azzal kimaradhatlanul együtt járó anyagi és szellemi emelkedésök eszközlésére.

Ídeje is, mert általános haladási érdekeink hangosan követelik, hogy induljon meg már egyszer az előretörő mozgalom egész élénkséggel ott is, a hol eddig általános volt — s pedig közügyünk legnagyobb kárára — a mulasztás, maradozás és tespedés, a népnevelés terén is!

De kik indítsák meg ezt, ha magok a tanítók nem? Az állam, az egyház s a községek tehetnek jóra való és üdvös intézkedéseket; de mit érnek mindezek, ha nincs a ki kivigye? A legjobb iskolai helyiség, s a legjobb tanrendszer is = 0, ha a tanító maga is anyyi, vagy csak kevéssel ér többet annál. Jó tanítókat pedig nem fog sem az állam, sem az egyház terenteni, ha magok az illetők nem akarnak ilyenekké lenni.

A „fac talem, talis ero“ nem a tanítókra, s egyáltalában nem az öntudatos emberekre volt mondva, s szégyen is lenne, ha a tanítók ezt magokra véve, ennek értelme szerint az egyháztól vagy az államtól váránának mindent, sőt ha ez elv alkalmazásával oly meszsze mennének, hogy még most is, — a midőn pedig mind a kettő a telhetőleg igyekszik emelkedésökért megtenni mindent, — most és különösen ezután is az államot vagy az egyházat vádolnák azzal, hogy nem lehetnek olyanok, a milyeneknek lenniök kellene.

„Segíts magadon, az Isten is megsegít!“ ezt kiáltja korunk mindenkinek, a ki élni akar; de ezt különösen a tanítóknak, mert rajtok csakugyan senki sem segíthet gyökeresen, ha ők nem segítenek magukon.

A kolozs-dobokamegyei néptanítók, úgy látszik, megérték a kor ez intó szavát, s ezért igyekeznek egyletté alakulni, hogy anyagi és szellemi szükségükön könnyebben segíthessenek.

Mi egész örömmel jelezzük e törekvést, s lelkünk mélyéből kívánjuk rá Istennek áldását!

S bizonyára meg is jön az áldás, ha erős és őszinte lesz az illetőkben az akarat az egyesülésre és egységre, törhetlen a kitérés a munkára; s különösen ha egy perczre sem lesz szemük elől tévesztve a cél, a melyre egyesültek — a nevelésügy emelése.

Ez iránt már is fel van ébresztve az érdeklődés a közönségben, a mit az itt alakult egyesület iránt a tettekben is mutatkozott részvét elég fényesen igazol; s ha ezt a tanítóknak sikerül eleven-ségben tartani, sőt fokozni annak kimutatásával, hogy ők az ügyért akarnak mindent, s magokért csak is annyit, a mennyit annak szolgálata — készséges és odaadó szolgálata — okvetlen megkíván, akkor bizonyosan nem lesz okuk panaszkodni arról, hogy magukra vannak hagyatva, s hogy törekvéseikben nem támogattnak azoktól, a kiknek érdekében új időt, új szellemet, s új embereket akarnának teremteni!

Különben is nem ér az semmit, hogy az egyes örökké csak a maga nehézségeit, bajait és nyomorát panaszolgassa. E helyett sokkal jobb, ha arra törekszi, hogy megmutassuk: mit tudnánk tenni akkor, ha e nyomor, a mely most lenyom és kötve tart, tü-nedezni kezdene már körünkben, s így egész lélekkel, egész lelkesültséggel, tettvágygyal és buzgalommal élhetnénk szép és fontos elhivatásunknak.

Szóval: előbb meg kell mutatnunk a jó tanító hasznát s csak azután követelhetjük érdemei elismerését s fáradságos munkája megérdemelt bérét.

Ez eszmét kell hirdetni, ezt kell megtestesíteni a tanítóegyleteknek. A siker iránt a közönségnek is van érzéke; a sikerrel kell tehát azt meghódítani, s ennek hatalma által kell az ügyet diadalra juttatni.

Ezért a tanítóegyletek legelső feladata az, hogy jó tanítókat

teremtsenek, az-az hogy minden erejükkel arra hassanak, hogy kebelökben mind jó tanítók legyenek.

Éppen erre is akarnak hatni a központi és a körü értekezletek, s a mit ezek ez irányban felmutatni fognak, az lesz a legelső siker, az lesz a valódi haszon; a többi csak ennek következménye.

Egyszerre minden tanítót, az új idő és új szellem követelménye szerint, sem az egyház, sem az állam újra nem neveltethet. Ezt közvetíteni, ezt pótolni, ez a tanítóegyletek feladata; és mert erre szükség van, ez az ily egyletek szükségé is.

Ha majd az ily egyesületekben a fiatalabb tagok közlik idősebb társaikkal új ismereteiket, s a neveléstan újabb vívmányait, s ha erre az idősebbek viszonzásul elmondják a fiatalabbaknak az ők gyakorlati tapasztalataikat: ez fog igazán lendületet adni nevelésügyünknek, s ebben lesznek a tanítóegyletek annak igazi munkásai és előbbrevívói.

Mi örömmel regisztráljuk, hogy a kolozs-dobokamegyei tanítók egylete úgy fogta fel a maga feladatát, s már alakulógyűlésén is ily irányban indítá meg működését.

Erre való alkalmak voltak: a tanszer-kiállítás, a mintatanítások s az ezek fölötti eszmecserek és véleménynyilvánítások; de különösen nagy sikerrel mutatta be az egylet gyakorlatias törekvését a gyűlés végén egy értekező — Szabó Endre — a ki e tárgyról: „a tanítás és nevelés a gyermek cselekvésvágyára fektetendő“ úgy értekezett, hogy ezt bizony minden jelenlevő a legnagyobb érdekel s egész elragadtatással hallgathatta, s a végén az előadó legnagyobb elismerésére örömmel mondhatta magában: „ilyen tanítók kellenek nekünk!“

Adja Isten, hogy minél többről s minél többször hallhassuk ezt, mert ez lesz a legkiáltóbb szó a közönséghez: „pártolj közönség, mert mi haladunk!“

Csak előre tehát lelkes tanítók: a jelszó jó, s az irány helyesen van megválasztva! Hasson, tegyen, munkáljon mindenik a maga körében, s a maga mivélése- és emeléseért; mert ez az a tér, a melyről mindenkinek hangzik: „in hoc signo vinces!“ *)

Váradai Károly.

*) Midőn e buzdító sorokat főleg iskola-tanítóink figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük, hogy a nevezett egylet a jövő évben egy szakközlönyt is szándékozik megindítani „Család és iskola“ czímmel. Szerkesztője Váradai Károly, főmunkatársa Szabó Endre lesz. Ezt szintén a tanítók és szülők figyelmébe ajánlani kedves kötelességünknek ismerjük. Szerk.